

Posudok dizertačnej práce

Meno študentky: Mgr. Adéla Fendrych Mazancová

Názov práce: Detekčný potenciál screeningových testu kognície u neurodegeneratívnych ochorení

Program: Psychologie

Odbor: Lékařská psychologie a psychopatologie

Školiteľ: doc. Mgr. Ondřej Bezdíček, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Michal Hajdúk, PhD.

Aktuálnosť riešenie problematiky

Téma dizertačnej práce je dlhodobo v centre pozornosti výskumníkov. Problematika kognitívnych porúch vo vyššom veku, resp. pri neurodegeneratívnych ochoreniach je celospoločenský problém, pričom neuropsychológovia zohrávajú dôležitú úlohu v procese diagnostiky. Spôsob, akým autorka pracovala je moderný, v súlade s aktuálnymi trendami vo výskume. V práci autorka pracuje s najnovšou dostupnou empirickou literatúrou.

Štruktúra a obsah práce

Dizertačná práca sa skladá z dvoch rozsiahlych častí. V úvodnej časti sa autorka zameriava primárne na charakterizovanie a opis syndrómu miernej kognitívnej poruchy v kontexte neurodegeneratívnych ochorení. Nasledujúca časť práce sa venuje neuropsychologickej diagnostike prostredníctvom piatich najčastejšie používaných skriningových testov. V tejto časti autorka osobitne spracovala problematiku narušenia kognície pri Parkinsonovej chorobe. Z názvu práce by som očakával, že bude orientovaná na problematiku viacerých neurodegeneratívnych porúch, text je ale podstatne viac zameraný na Parkinsonovu chorobu.

K úvodnej časti mám niekoľko drobných poznámok, ktoré môžu skôr slúžiť na diskusiu v rámci obhajoby záverečnej práce. V kapitole 1.2 by bolo možno vhodné viac diskutovať, k čomu môže viesť uplatnenie rôznych kritérií (1 SD vs 2 SD pod priemerom), prípadne nejaké porovnanie štúdií, ktoré uplatnili rôzne kritéria pri rôznych poruchách. Má zmysel pri niektorých poruchách voliť kritérium 1 SD, a prečo pri niektorých až 2 SD? Prečo pri PCH je kritérium až 2 SD? Autorka správne uvádza, že jednotlivé typy (mnestický, neamnestický, single vs multiple) môžu pomôcť pri uvažovaní o etiologickom pozadí kognitívnej poruchy, ale v prípade niektorých porúch je dôležitý aj priebeh a spôsob vzniku ťažkostí, čo nám tiež môže napovedať o možnej etiológii. Samozrejme dôležité sú aj ďalšie pomocné vyšetrenia, ako uvádza autorka.

Celkovo je práca s odbornou literatúrou v úvodnej časti na veľmi dobrej úrovni. Autorka pracuje so staršími (nosnými vzhľadom k téme práce), ale aj najnovšími zdrojmi. V texte sú referencie na kľúčové štúdie jednak o MKP všeobecne, aj v kontexte Parkinsonovej

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra psychológie
Gondova 2, 811 02 Bratislava 1

choroby. Práca sa výrazne odvoláva aj na dostupnú produkciu českých autorov z oblasti klinickej neuropsychológie, neurológie a psychiarie.

Slabšie miesto je štruktúra teoretickej časti. Po obsahovej stránke sú jednotlivé kapitoly vyvážené, čo sa týka rozsahu. Osobne si ale myslím, že samotnému textu by možno pomohla mierna reorganizácia, pričom by asi bolo vhodnejšie, ak by kapitola o popise kognitívnych funkcií bola umiestnená skôr v texte, možno by stačilo, ak by sa samotnému popisu kognitívnych domén venovala menšia pozornosť.

Druhá časť práce pozostáva z prezentácie a komentáru k vlastným výskumným štúdiám, cez ktoré sa snaží prepojiť poznatky z úvodnej teoretickej časti práce. Nakoľko je práca zostavená už z publikovaných pôvodných empirických prác, neprináleží mi ich už veľmi kriticky hodnotiť, nakoľko všetky tieto výsledky prešli kvalitným nezávislým peer - review procesom a boli publikované vo veľmi kvalitných impaktovaných časopisoch ako *Assessment*, *JINS* alebo *Archives of Clinical Neuropsychology*. Práce z ktorých je postavená výskumná časť práce majú aj ohlasy v medzinárodných časopisoch, dokonca aj práca s roku 2020. Celkovo som napočítal pri týchto článkoch v databáze SCOPUS 27 citácií. Tie výsledky ilustrujú, že výsledky rezonovali aj u zahraničných autorov a autoriek.

Práca ma hlavný cieľ a to *spresnenie psychometrických a klinických charakteristík skrínigových testov*. Možno už v hlavnom ciele by bolo vhodné explicitne napísať, čo pod tým rozumie. Osobne mi napríklad hneď nebolo zrejmé, čo si mám hlavne pod spresnením *klinických charakteristík* predstaviť. Parciálne ciele sú definované presne, jasne napojené na výsledky empirických štúdií. Oceňujem, že autorka z každej štúdie vybrala cieľ, hlavné výsledky a ponúkla k nim zmysluplný komentár. Taktiež oceňujem aj snahu o syntézu poznatkov naprieč štúdiami, ktoré sú základom dizertačnej práce.

Formálne aspekty práce

Po formálnej stránke nemám k práci žiadne závažné pripomienky, je napísaná prehľadne, text je upravený. Možno jediná mierna rušivá drobnosť je nepoužívanie interpunkcie pri menách českých autoroch. Predpokladám, že je to v dôsledku citačného programu, ktorý má dáta bez diakritiky, ale to je možné manuálne upraviť. Tabuľky sú vhodne zvolené a umožnia čitateľovi sa lepšie orientovať v komplexných informáciách, ktoré autorka v texte prezentuje. Jazykovú stránku práce hodnotím veľmi pozitívne, použitý jazyk je vedecký, autorka píše text zaujímavo, dokáže prepájať jednotlivé poznatky, ktoré zároveň syntetizuje a ponúka aj vlastné interpretácie.

Význam práce pre odbor a klinickú prax

Práca tak prináša nové poznatky, ktoré sú priamo aplikovateľné v klinickej praxi a môžu ju dokonca zlepšiť. Poznatky uvedené v práci majú význam nielen pre psychológov ale aj neurológov a psychiatrov.

Otázky do diskusie:

1. *Do akej miery môže ovplyvniť absencia absolvovania tréningu k škále MoCA správnosť interpretácie jeho výsledku? Ktoré z položiek sú podľa autorky najviac náchylné k tomu, že by ich mohli rôzni klinici/výskumníci rôzne skórovať?*
2. *V prípade nemožnosti administrácie komplexného neuropsychologického vyšetrenia, ktorú kombináciu skriningových testov by odporúčala autorka pri diagnostike MKP pri PCH?*
3. *FAB má v porovnaní s ostatnými metódami podstatne užšie zameranie (obsahová validita), čo sa týka pokrytia kognitívnych funkcií. Preto je podľa môjho názoru jasné, že pri priamom porovnaní s MoCA alebo DRS-2 nebude mať takú dobrú schopnosť identifikovať pacientov s MKP. Moja otázka ale znie nasledovne. Nemôže byť AUC v prípade FAB ovplyvnená aj poslednou otázkou, ktorá väčšinou vykazuje nulovú/minimálnu variabilitu? Myslíte si, že by mohlo jej vylúčenie zlepšiť psychometrické vlastnosti FAB?*

Záverečné hodnotenie

Autorka jednoznačne preukázala svoje schopnosti a zručnosti, ktoré si osvojila počas postgraduálneho štúdia. Má za sebou primerane rozsiahlu publikačnú činnosť v kvalitných časopisoch. Počas štúdia sa vzdelávala jednak vo výskumnej oblasti, ale aj v klinických zručnostiach. Na základe preštudovania záverečnej práce môžem povedať, že sa jedná o prácu, ktorá jednoznačne spĺňa kritériá pre záverečné práce doktorandského štúdia a preukazuje predpoklady autorky vykonávať samostatnú vedecko výskumnú prácu. Po úspešnom prednesení dizertačnej prednášky a zodpovedaní otázok odporúčam udeliť Adéle Fendrych Mazancovej titul Ph.D v odbore: Lékařská psychologie a psychopatologie.

V Bratislave, 3. septembra 2021

doc. PhDr. Michal Hajdúk, PhD.

Katedra psychológie FIF UK

Psychiatrická klinika LF UK a UNB

Centrum výskumu psychických porúch UK